

duſ eſt ſententia. Quod vero ſacræ literæ ſua (b) ſiue
utilitatem ſuam quærere in vitium computent, illud ea
ratione factum intelligitur, quod vulgo primaria, qua-
lis eſt animæ ſalus & quæ ad mentem pertinent, ultimo;
ſecundaria autem, uti ſunt corporis bona, ſtudioſius quam
par eſt, primo loco & ferme ſola quæri ſoleant, id quod
converſo ordine fieri debebat. (c)

(a) Diſſert. de eo, quod hominem omni ex parte felicem atque beatum
facit §. 40. (b) Phil. II, 4. 21. (c) Matth. VI, 33. coll. I. Theſſ. IV, 11.

MEDITATIO IV.

De utilitate ex ſuperioribus capienda.

§. XVIII.

Vtilitatem mihi paulo ante commendanti (v. §. 17.) Utilitas ha-
non perperam illud Caſſianum, *Cui bono* hæ ſpecu- rationum medi-
lationes, obiici poterat. Quod ne excidiſſe memoria tationum ſingulari
videatur, oſtenderam iuſta ſed pro argumenti amplitu- diſſertatione
dine breuiori quadam deductione, quod ex noſtris medi- ne aliquan-
tationibus hiſce, & vel ex foliis §. 15. aut 16. axioma- do explica-
te demonſtrari poſſet legitimus facultatum & disciplina- bitur.
rum apud nos conſtitutarum *ordo & dignitas*, cuius per-
breue §. 9. ſpecimen exhibet. Indicaueram porro, quo-
modo exinde ſimul perſpici poſſet, *quale quantumque*
pretium Theologiæ, Iuriſprudentiæ, Medicinæ, Philoſo-
phiæ in genere, Metaphyſicæ genuinæ, Arti diuinatoriæ,
Phyſicæ, Matheſeos tum puræ, tum mixtæ, atque ex hac,
Arithmeticæ, Geometriæ, Sphæricæ, Chronologiæ, A-
ſtronomiæ, & ſi placet Aſtologiæ etiam iudiciariæ, Chi-
romantiæ, Phyſiognomiæ, Architecturæ militari & civili,
Staticæ, Mechanicæ, Stereometriæ, Opticæ, Geographiæ,
Muſi-

Musicae, reliquisque speciebus, tum & Grammaticae, Criticae, Logicae, Oratoriae, Poësi & Historiae, imo & exercitiis equestribus, saltatoriis, gladiatoriiis, lusoriis cœterisque similibus ponendum esset. Eruditionis huius utilitatem, in conuersatione quoque *ad noscendos hominum animos* prodesse digito velut monstraram. Sed displicuit mox tractationis breuitas, cuius amplitudini compendiosa meditatio non sufficit. Et plenius institutum hoc aliquando me executurum, sperare iubet singularis gratiosissima Facultatis Philosophicæ in me benignitas, si satis non aliter volentibus studiis nostris locum porro concesserit, dissertatione altera, quod vouemus & precamur, singula vberius pertexendi. Cœterum ne plane *ἀσύνετοι* discedere videamur, in duobus tantum sed vel præcipuis doctrinæ Politicæ & Iuris Naturalis capitibus utilitatem meditationum nostrarum per compendium ostendamus, quorum *unum* de valore rerum materialium siue de *pretio*, *alterum* de dignitate personarum, siue de *Existimatione* agit,

§. XIX.

Quæ pretium augeant vel minuant, in compendio recensentur.

Quæsitum est in politicorum scholis, *quid pretia rerum vel augeat vel minuat?* Aristoteles (a) mensuram pretii rerum materialium maxime naturalem facit *indigentiam*. Summus Vir *H. Grotius*, (b) & quem sequuntur *Pufendorffius*, *Bœclerus*, & omnium latisime *Vffelmannus*, arbitrati, necessitatem non esse vnicam nec sufficientem mensuram pretii, ad rectam huius mensuram determinandam adiungunt, *rationem negotii laborum & expensarum, copiam & inopiam euentium, pecunie & mercium, luxuriam atq; cupiditatem hominum, damnum*

con.

consequens, lucrum, cessans, affectum peculiarem, utilitatem, rei raritatem, & temporis atque loci circumstantias, quo aliquid precise prestetur. Quæ plerumque tamen secundum Ictum Paulum (c) non ex affectu nec utilitate singulorum, sed quomodo communiter, siue uti alio loco (d) ait, *quanti omnibus valerent*, definienda essent. Io. Bodinus (e) autem quinque caritatis causas constituit, [1] Abundantiam auri & argenti, [2] monopoliorum privilegia, [3] penuriam rerum, [4] voluptatem Regum & Principum, [5] pretium antiquioris monetæ imminutum.

(a) Moral. ad Nicom. V, 8. (b) Singuli in loc. ad §. 3. sup. cit. (c) l. 63. ff. ad Leg. Falc. (d) l. 33. D. ad L. Aquil. (e) Resp. ad Parad. Melestr. p. 11.

§. XX.

Quæ uti pererudite tradita sunt, ita nos ad rerum principia & quidem nostra (vid. §. 17. 8. 12. 5. & 6.) animo conuersi non dubitamus, *utilitatem* quæ ex rei perfectionibus oritur (vid. §. 16. & 17.) potissimam rerum pretii mensuram eiusque fundamentum constituere, reliquas autem §. 19. adductas pretii causas, utilitatem neglectam, aut *necessariam* facere, aut magis *conspiciam* commendare. Rationes nostræ pro utilitate in mensuram pretii constituendæ sunt, 1. Quoniam omnes hæc §. superiori adductæ rationes fundamenti loco & pro causa impellente præsentem utilitatem agnoscunt, cum reliquæ rationes aliquando abesse possint, modo vox hæc ad mentem nostram definitione §. 17. explicatam intelligatur, ut utilitas idem sit ac *bonum* aliquod, siue illud fuerit vere tale, aut saltem persuasionem aliqua conceptum. 2.

Utilitas est
primarium
pretii re-
rum funda-
mentum.

Quia *omne, quod necessarium est, sit etiam utile.* Et contra

C

tra

tra quod *nulle rei, quæ nemini hominum vnquam utilis (vid § 17.) esse possit, secundum ius & æquitatem neq; pretium imponi debeat. Rebus autem vtilibus pretium recte imponi posse, modo nostra potestati natura eas non exemerit.* De quarum veritate in ipso differtat. actū fortassis vberior disquirendi suppeditabitur occasio.

§. XXI.

Quid Existimationis fundamentum sit, docetur.

Adjiciamus pauca quædam de *Existimatione*, cuius fundamenta nostris meditationibus confirmari atque illustrari optime possunt. Cognito prius quod *Existimatio* sit *opinio de nostris perfectionibus, quibus præ cæteris aut insigniter excellimus; aut aliis nobis similibus pares sumus*, quorum prius existimatio *intensiva*, posterius *simplex*, Juris Naturalis Doctoribus dicitur; præcipuum in hac tractatione est, scire quo *fundamento existimatio* aut fama nitatur, & *quomodo comparetur*. Illustris Pufendorffius *fundamentum existimationis intensivæ statuit, omnia illa quæ insignem aliquam præstantiam & perfectionem, cui cum sine legis naturalis & civitatis convenit, habent, aut eandem censentur arguere.* Quæ non perperam fuisse tradita ab auctore, ex meditat. I. in primis ex §. 8. vti & 16. veluti a posteriore intelliguntur. Quales vero esse debeant & quomodo generentur perfectiones, veluti in sua origine perspicitur ex §. 5. 6. 7. & 10. Ex quo per compendium scitur, ad bonam existimationem generatim requiri *voluntatem benefaciendi, prudentem perfectionum acquisitionum usum, & studium voluptatem aut felicitatem hominibus conciliandi.* Vnde facile colligitur, nec prædones, piratas, furiosos milites, astutissimos fures, acerrimos Bachi immodicosque Veneris præliatores, vti nec infantes aut furiosos, similisque generis homines, existimationis nisi forte malignæ esse capaces, quod vel bona voluntate, vel prudentia intellectus, vel quietis aut felicitatis conservandæ aut procurandæ virtute destituantur.

§. XXII.

Quatenus existimationi aut famæ studendum sit.

Illud subiungere adhuc placet, quod satis perspicue ex superioribus intelligi potest, *quatenus nimirum existimationem aut famam tueri liceat.* Nimirum si possideat aliquis (vid. §. 8. 10.) per-

fectiones mu
pobendi, re o
peccare, (t
sistendi teme
modum
parocinium
fidelis eius
ign
niterent
contendendi,
curus felo
suaru
manatur, (co
aufferri
longe al
sua ex op
suarum fu
student,
multitudinis a
nubere solen

De perfecti
orum cultus art
fundamentis, iur
finitio ab Imp
pedit similibus
totum nostrari
quædam, quam si
torem præfidi
quæ doctorum
quælibet, cu
tate philosophi
Exhibet equid
sua concepta
nihilatum t

perfectiones multis benefaciendi eosque ad similem felicitatem perducendi, vt commodum & voluptas ad illos exinde redeat, is certe peccaret, (*) qui aut occasiones se proferendi adeoque alius inferuendi temere negligeret; aut non tam in sui quam aliorum commodum, existimationis & famæ suis perfectionibus debita patrociniū suscipere nollet, si qui forent, qui sparsis rumoribus foedis eius benefaciendi studium impedirent, & infirmos atque rerum ignaros, a sua conuersationis aut institutionis copia auertere niterentur. Id quod faceret certe non studio peruicaciter contendendi, sed quantum per modestiam licet, atque satis est, vtpote cuius felicitas interna ex possessione & conscientia perfectionum suarum per rumusculos aut applausus nec augetur nec minuitur, (conf. §. 13.) cum isthæc nulla re præter mali animi habitum auferri aut adimi possint. Quæ tamen famæ defendendæ ratio longe aliter apud eos comparata est, qui existimationem suam ex opinione multitudinis tantum, non autem ex solido virtutum fundamento (vid. §. 12.) metiuntur aut sibi comparare student, qui vel ideo conseruandæ opinioni, instabili multitudinis applausui & erroribus innixæ, immoderatus incumbere solent.

(*) Matth. XXV, 27. Luc. XII, 48.

§. XXIII.

De perfectionibus virtutis togatæ & armatæ, atque an literarum cultus armis præferri debeat; De nobilitate generis, eius fundamentis, iure vti vocant præcedentiæ; quatenus etiam existimatio ab Imperante dependeat, aut auferri vel secus ab eodem possit, similibusque ex eodem fonte manantibus, ductu meditationum nostrarum (v. §. 8.) differi vbertim hoc loco possit, atque ostendi, quam singula isthæc habeant originem, aut quibus rationum præsidii muniantur publicatæ super his rebus decisiones atque doctorum hominum iudicia, nisi potius hæc ad forum longe sublimius, cui iustitiæ sacerdotes consulunt, quam ad nostrum intra philosophiæ cancellos conscriptum, pertinere dicerentur. Et nobis equidem præsentī dissertatione circa principia perbreuiter concepta potius quam deductas inde conclusiones versari constitutum erat.

C 2

§. XXIV.

De meditationum haurum vilitate morali & iuridica differitur.

Generalis
utilitas Erudi-
tionis ostenditur.

Quapropter suscepti qui certe modicus est *laboris pretii loco in uniuersum* suffecerit, aliquantisper cognouisse, vere eruditi hominis præ stulto aut modice docto felicitatem, quæ in eo potissimum reponitur, vt sapiens circa actiones vel susceptas vel suscipiendas, nulla amplius dubitatione infausta & terroribus plena incertus agitetur, verum ex principiis probe perspectis, vel citra approbationem & applausum aliorum de *vita sua gestis certus sit* (*) & tranquillus. Ac proinde nullis conscientiaë scrupulis, quos ignorantia & in præceptis superstitio plerumque trahit, in rebus diuina prælucente gratia rite animo meditatæ, vellitur. De aliorum autem factis, non per externa solum, quæ introductus mos & opinio vel exigit vel prohibet, verum ex multo certiori scientia & principiis, rectum sibi ferendum esse iudicium intelligit. Cæterum ea sibi *studia excolenda* esse præcipue noscit quibus *utilitas manifesta*, i. e. vel *tranquillitas animi & conscientiaë libertas*, vel *rationis lumen & scientiaë humanae*, vel *corporis sanitas*, vel *denique fortunarum possessio*, aut quæ ad hæc nos præparant, in vita comparatur. Quoniam perdidicit, hæc benefaciendi via conciliari omnium optime animos posse, quorum fauor necessitatis pretio constat; & artem in quacunque re esse longam vitam, vero breuem.

(*) Rom.
XIV, v. 5.

COROLLARIA.

- I. Modice in eruditione profecit, qui facile offenditur. Vid. Meditat. nostr. §. 24. 8. & 12.
- II. Pædagogicæ eruditionis character est, res leuioris momenti vel plane negligere, vel nimis extollere. V. §. 17. & 12.
- III. Non multa scire, sed multis prodesse præclara est eruditio. V. §. 16. & 10.
- IV. Recte sentiunt, qui putant, nec Cartesium oraculum, nec Aristotelem fungum fuisse. V. §. 4.
- V. Omnes veritates sunt æternæ, sed non omnes vtilis nec omnes necessariz. V. §. 7. 10. & 17.
- VI. Recte *On. Bernulli* argumentum Cartesii pro existentia Dei, ab eius Idea a priori petitum, & quod *P. Poiret de Vera methodo inueniendi Verum part. 3. §. 4.* præstantissimum, mirabile & validum appellat, vitiosum & sophisticum dicit in iudicio quod Basl. 1699. prodiit, §. 10. 12. & 13. Melius est alterum eius a posteriori desumptum. V. Medit. nostr. §. 6.

F I N I S.

TIFFEN® Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007

This chart includes a ruler at the top with markings in inches (0 to 8) and centimeters (0 to 19). Below the ruler are two rows of color patches. The first row contains patches for Blue, Cyan, Green, Yellow, Red, Magenta, White, 3/Color, and Black. The second row contains patches for Blue, Cyan, Green, Yellow, Red, Magenta, White, 3/Color, and Black.

Color	Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black
Blue	Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black
Blue	Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black

TIFFEN® Gray Scale
© The Tiffen Company, 2007

This chart features a vertical grayscale bar on the left with 19 steps. To the right of the grayscale bar are 19 numbered color patches. The patches are: 1 (Red), 2 (Green), 3 (Blue), 4 (Blue), 5 (Blue), 6 (White), 7 (White), 8 (White), 9 (White), 10 (White), 11 (Black), 12 (Black), 13 (Black), 14 (Cyan), 15 (Yellow), 16 (Yellow), 17 (Magenta), 18 (Magenta), 19 (Magenta).

Color	R	G	B	W	G	K	C	Y	M
1	Red								
2		Green							
3			Blue						
4			Blue						
5			Blue						
6				White					
7				White					
8				White					
9				White					
10				White					
11						Black			
12						Black			
13						Black			
14							Cyan		
15								Yellow	
16								Yellow	
17									Magenta
18									Magenta
19									Magenta